

Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar

3448/2021. (IX. 15) AB határozat

a Dehátszentpéteri Ítéltábla Pf.II.37.901/2021/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálatára irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

H A T Á R O Z A T O T:

1. Az Alkotmánybíróság a Dehátszentpéteri Ítéltábla mint másodfokú bíróság Pf.II.37.901/2021/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló panaszt - az Alaptörvény IX. cikke vonatkozásában - helybenhagyja és a Dehátszentpéteri Ítéltábla ítéletét megsemmisíti.

Indokolás:

I.

[1] Aggodalmaskodó Ágoston független országgyűlési képviselő (továbbiakban: indítványozó) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kérte a Dehátszentpéteri Ítéltábla mint másodfokú bíróság Pf.II.37.901/2021/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Álláspontja szerint a támadott ítélet sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdését és a XV. cikkét.

[2] Az indítványozó 2020. november 12-én 18 óra 52 perckor bejegyzést tett közzé a félmillió követő táborral rendelkező közösségi média platformján, amelyben kifejtette, hogy álláspontja szerint a közösségi média platformok algoritmus-vezérelt, sok esetben önkényes beavatkozása az állampolgárok véleménynyilvánítási szabadságába állami kontroll nélkül megengedhetetlen, ezért kezdeményezni fogja az Országgyűlésnél a közösségi médiaszolgáltatók törvényi szabályozását. Az Indítványozó a kérdéses bejegyzésben kifejtette, hogy a közösségi média platformok algoritmusainak működése számos esetben átláthatatlan, vagy az üzleti titok körébe esik, míg a vonatkozó, az ezen platformok által alkalmazott irányelvek számos esetben nincsenek összhangban az adott államban alkalmazandó jogvédelmi szinttel, ezért tarthatatlan az az állapot, hogy „a határokon átívelő, profitorientált techóriások a szólásszabadság álarca mögé bújva véleménykorlátozó tevékenységet végeznek állami kontroll nélkül, sok esetben beavatkozva még az államok választási eredményeibe is... Nézzük csak meg, mit tettek Trumppal.” Indítványozó a kérdéses posztban a techóriások magatartását a XX. századi önkényuralmi rezsimek magatartásához és propaganda eszközeihez hasonlította, illetve kifejtette abbéli meggyőződését is, hogy az alkalmazott, mesterséges intelligencián alapuló algoritmusok alapvetően befolyásolják az emberek világnézetét, mivel azok az emberek érdeklődési körének megfelelő híreket és bejegyzéseket részesítik előnyben és „dobják fel” első sorban a felhasználók számára. Az Indítványozó ebbéli meggyőződésére tekintettel arra buzdította követőit, hogy mérsékeljék a közösségi média használatát, fogadják az algoritmusok által

felkínált tartalmakat fenntartásokkal és a „komfortzónájukon kívüli tartalmakkal, a sajátjukkal ellentétes álláspontokkal is ismerkedjenek meg.”

[3] Az indítványozó által 2020. november 12-én 18 óra 52 perckor kelt bejegyzését a közösségi média platform eltávolította, mert az sérti a közösségi alapelveket. Azt követő napon egy erősebb hangvételű bejegyzést írt ki a közösségi oldalára, amire válaszul a közösségi platform a fiókját felfüggesztette. Az indítványozó levélben kérte a fiókja helyreállítását, amire 2021. január. 12.ig a közösségi média szolgáltató nem reagált, a fiókját és a bejegyzését nem állította vissza, ezt követően az indítványozó a bírósághoz fordult.

[4] Az indítványozó 2021. január. 12-én keresetet nyújtott be a Nahászentpéteri Törvényszékre, amiben kifejtette, hogy a közösségi média jogellenesen korlátozta a szólás és a véleménynyilvánítás szabadságát, mivel a bejegyzés nem volt más emberekre nézve sértő, más személyeket emberi méltóságukban nem sértett, kizárólag a közösségi platform üzleti érdekeire és jó hírnévére nézve lehetett sértő jellegű. Álláspontja szerint a közösségi médiaszolgáltató eljárása sértette a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:43.§ c) pontjában nevesített személyiségi jogát.

[5] Az alapüggyel kapcsolatban megállapítható, hogy a Nahászentpéteri Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) a 2021.május 31-én kelt P.225/2021/5. számú ítélete kimondta, hogy az indítványozót a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 2:43.§ c) pontjában nevesítette, hogy a személyiségi jogát érintően a hátrányos megkülönböztetés minden kétséget kizáróan nem igazolható.

[6] Az indítványozó az elsőfokú határozat ellen fellebbezést terjesztett elő. A fellebbezést a Dehászentpéteri Ítéltábla (a továbbiakban: másodfokú bíróság) a 2021. augusztus 12-én kelt, Pf.II.37.901/2021/10. számú határozatával elutasította, és az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

[7] Az indítványozó az Ítéltábla Pf.II.37.901/2021/10. számú felülvizsgálati ítéletével szemben az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Kérte a kifogásolt bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítását és a döntés megsemmisítését, mert az ellentétes az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésével, és a XV. cikkében foglalt egyenlő bánásmód követelményével.

[8] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy az eljáró bíróság nem vette figyelembe, a döntésének meghozatala során, hogy az indítványozó számára nem áll rendelkezésre olyan más jogi eszköz, amelyre hivatkozással jogvédelemért folyamodhatott volna, így személyiségi jogainak megsértésére ultima ratio jelleggel hivatkozott.

II.

[9] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

“IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.”

“XV. cikk (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

“XXVIII.cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

“28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambuluma, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

[10] Az indítvány megalapozott.

[11]1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz megfelelt az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek. Az Alkotmánybíróság a befogadás feltételeinek vizsgálata során megállapította, hogy az indítványozó a panaszát határidőn belül nyújtotta be. A panasz az Alaptörvény IX. cikkének sérelmét állító részében megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt, az indítványokkal szemben támasztott formai követelményeknek.

[12] A 25/2013. (X. 4.) AB határozat indokolásának [49] bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz alapján folytatott eljárásokban elsősorban jogvédelmi szerepe van, mert az Abtv. 26–27. §-ok rendelkezései értelmében az a feladata, hogy az Alaptörvényben biztosított alkotmányos alapjogoknak ténylegesen érvényt szerezzen. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja {megerősítette: 9/2015. (IV. 23.) AB határozat, Indokolás [27]–[28]; 19/2016. (X. 28.) AB határozat, Indokolás [28]}. Az Alkotmánybíróság a 3/2015. (II. 2.) AB határozatban hangsúlyozta, hogy „az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvénynek ez a rendelkezése a bíróságok számára alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék [...]. Ebből a kötelezettségből következik, hogy a bíróságnak a jogszabályok adta értelmezési mozgástér keretein belül azonosítania kell az elé kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmeznie. A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes” (Indokolás [17]–[18]).

[13] A véleménynyilvánítás szabadsága kitüntetett helyet foglal el az alapjogi hierarchiában, csak kivételes esetben korlátozható. A véleménynyilvánítás szabadságát korlátozó

törvények megszorító értelmezésére vonatkozó követelményt már a 30/1992. (V. 26.) AB határozatban kimunkálta az Alkotmánybíróság. Az Alkotmánybíróság ezen alaphatározatában megjelenő megközelítést az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálya alatt a 7/2014. (III. 7.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) is megerősítette, a szólásszabadság lényegét a demokratikus társadalmi párbeszéd lehetőségének kialakításában látja. A véleménynyilvánítás szabadsága az ún. kommunikációs jogok „anyajoga”, mely az egyéni önkifejezésen túl lehetővé teszi az egyén megalapozott részvételét a társadalmi és politikai folyamatokban. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata alapján ezért a szabad véleménynyilvánításhoz való jog nem csupán alapvető alanyi jog, hanem e jog objektív, intézményes oldalának elismerése, egyben a közvélemény mint alapvető politikai intézmény garantálását is jelenti.

[14] A szabad véleménynyilvánításhoz való jog alkotmányos határait úgy kell meghatározni, hogy azok a véleményt nyilvánító személy alanyi joga mellett a közvélemény kialakulásának, illetve szabad alakításának a demokrácia szempontjából nélkülözhetetlen érdekét is figyelembe vegyék. Demokratikus közvélemény csakis teljes körű és tárgyilagos tájékoztatás alapján jöhet létre {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [14]-[17]}.

[15] A véleménynyilvánítási szabadság mint kommunikációs alapjog körében értelmezhetőek a közösségi médiaszabályozás alkotmányossági kérdései. Fontos különbséget tenni tényközlés és értékítélet között, mert az utóbbira minden esetben vonatkozik a véleményszabadság függetlenül annak valóságtartalmától vagy erkölcsi minőségétől. [Id. 36/1994. (VI. 24.) AB hat.]

[16] A szabad véleménynyilvánításhoz való jog által védett, alkotmányosan nem büntethető véleménynyilvánítás köre azonban a közhatalmat gyakorló személyekkel, valamint a közszereplő politikusokkal kapcsolatos véleménynyilvánítást tekintve tágabb, mint más személyeknél.

[17] Az állam a szabad kommunikációs folyamatot biztosítja. A szabad véleménynyilvánítás mindaddig biztosított, amíg külső korlátba nem ütközik. A külső korlát például egy másik jog sérelme. Amíg egy ilyen külső korlátba nem ütközik, mindaddig a véleménynyilvánítás ténye és lehetősége védett, függetlenül annak tartalmától. A véleményszabadság összességében olyan alapvető emberi jog, amely bár nem olyan korlátozhatatlan, mint a például az élethez való jog, ugyanakkor képes megteremteni a lehetőséget arra, hogy különböző eszmék és gondolatok cseréljenek gazdát, elősegítve ezzel a társadalmi fejlődést. Ilyenkor lehet korlátozni a véleménynyilvánítást: politikai beszéd, gyűlöletbeszéd, köznyugalom, közérkölc megszararása, egyéni becsületsértés (ezek közül egyik sem áll fenn jelen esetben)

[18] A véleménynyilvánítási szabadság, mint kommunikációs alapjog körében értelmezhetőek a médiaszabályozás alkotmányossági kérdései, az Abh. megerősítette az Alkotmánybíróság azon következetes érvrendszerét, miszerint a sajtószabadság a szólásszabadság intézménye, így a sajtószabadság, amennyiben a szólás, a közlés, a vélemény szabad kinyilvánítását szolgálja, úgy védelme szintén kettős meghatározottságú: a szubjektív alanyi jogi jelleg mellett a közösség oldaláról a demokratikus közvélemény megteremtését és fenntartását szolgálja.

[19] A virtuális térben történő visszaélések sajátos aspektusa a közösségi médiában és hálózatokon megvalósuló diszkrimináció jelensége. Számos példa van ugyanis olyan beszéd használatára, amely nem élvez az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 10. cikke szerinti védelmet. A nemzeti bíróságok és az Emberi Jogok Európai Bíróságának joggyakorlata megerősíti, hogy a legitim cél és az arányosság elve

kulcsfontosságú eleme a beszéd korlátozásának, amely anélkül, hogy bármilyen funkciója lenne a demokratikus társadalomban, kárt okoz másoknak.

[20] Az egyenlő bánásmód követelményének szabályozása Magyarországon háromszintű. Az Alaptörvény általános érvénnyel mondja ki a hátrányos megkülönböztetés tilalmát; a 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvény a jogrendszer egésze számára ad részletesebb útmutatást a követelmény értelmezéséhez; végül számos ágazati jogszabály (Munka Törvénykönyve, közoktatás és felsőoktatási törvény, egészségügyi törvény[5, 6] stb.) utal az esélyegyenlőségi törvényre, és állapít meg további, csak az adott területen érvényes szabályokat. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az egyenlő bánásmód követelménye nem sérült.

[21] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy a Dehátszentpéteri Ítéltábla Pf.II.37.901/2021/10. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti és kötelezi a bíróságot egy új eljárás lefolytatására.

Budapest, 2021.szeptember 15.